

CORREGIMENTS MILITARS CATALANS: EL MIRATGE DE LES REFORMES CAROLINES.

Josep Mª Gay Escoda

Introducció.

Un dels camps que més centraren l'atenció del reformisme il·lustrat fou el de les institucions municipals, introduint modificacions que permetessin apuntalar el caduc sistema de l'Antic Règim sense augmentar la seva autonomia ni minvar el seu control a través del corregidor, encara que racionalitzant en alguna mesura la seva estructura per obtenir una major eficàcia en la gestió que pogués obtenir el consentiment dels administrats(1). Aquestes reformes s'iniciaren ben aviat a Catalunya(2), però el seu abast a nivell peninsular no s'endegà fins després dels aldarulls dits de Squillacce, imputats en part a la disfuncionalitat dels Ajuntaments; es crearen, en conseqüència, les noves figures dels diputats del comú i del síndic personer, amb la finalitat de fiscalitzar que l'actuació dels ajuntaments no estigué dirigida exclusivament a la satisfacció dels interessos de les respectives oligarquies municipals, sinó que, a més a més, atengués mínimament les necessitats dels exclosos d'aquest poder(3). Un altre caràcter tindria la posterior creació a les capitals provincials, seguint el model madrileny, dels alcaldes de quarter i barri, emprats per aconseguir un major control preventiu, i en el seu cas dissuasiu, dels respectius veïnats.(4)

- 1.- Aquesta racionalització de l'estructura de l'Antic Règim ha estat destacada per Francisco TOM'AS y VALIENTE en el seu "Estudio Preliminar" al *Tratado de la Regalía de Amortización del conde de Campomanes* (Madrid 1975) edició facsímilar 11-13. Ja més concretament en el camp municipal cal veure Benjamín GONZ'ALEZ ALONSO, "El régimen municipal y sus reformas en el siglo XVIII" dins la seva obra *Sobre el Estado y la Administración de la Corona de Castilla en el Antiguo Régimen. Las Comunidades de Castilla y otros estudios*. (Madrid 1981) 203-234. Constituï, per una altra banda, una il·lustració creure que es podia anar vers una descentralització com es pot veure a Ernest LLUCH, "La Catalunya del segle XVIII i la lliuta contra l'absolutisme centralista. El Proyecto del Abogado General del Público de Francesc Romà i Rosell" a *Recerques* 1 (1970) 33-50 o Josep Maria GAY ESCODA, "Un Proyecto... para restablecer el antiguo magistrado de Cataluña al segle XVIII" a *Recerques* 13, 145-158.
- 2.- Sobre la creació del síndic procurador general als ajuntaments catalans l'any 1760 vegi's Josep Maria TORRAS IRIBÉ, *Els municipis catalans de l'antic règim (1453-1808) (Procediments electorals, òrgans de poder i grups dominants)*. (Barcelona 1983) 331-337.
- 3.- Han estat estudiats per Javier GUILLAM'ON, *Las reformas de la administración local durante el reinado de Carlos III (Un estudio sobre dos reformas administrativas de Carlos III)*. (Madrid 1980) 21-262 i pel que fa a Catalunya TORRAS, *Els municipis...* 337-357.
- 4.- Estuadiat també per GUILLAM'ON, *Las reformas...* 263-364 i quant a Catalunya TORRAS, *Els municipis...* 177-178.

Aquestes reformes necessitaren ésser completades amb el perfeccionament de la institució del corregidor, oficial reial d'origen comissarial, president de l'ajuntament i jutge ordinari, atès que -com deia Escolano de Arrieta- "El oficio de corregidor se estableció para regir y gobernar las ciudades o villas de la jurisdicción real (...) Representan al Rey nuestro Sr. en su ayuntamiento y territorio (...) Siendo destinados estos ministros para la buena y recta administración de justicia, y mantener a los pueblos en paz y tranquilidad (...) con la rectitud e imparcialidad que se requiere para beneficio común".(5) Institució que havia estat marginada de les reformes dutes a terme per Felip V i Ferran VI, els quals s'interessaren a introduir i potenciar els intendents, amb un reconegut fracàs en ambdós casos quant a matèries de govern i justícia, objecte preferencial de l'ofici de corregidor.(6) Amb Carles III, especialment els membres "golillas" de la seva administració, es fixarà l'interès en la revitalització d'aquests, en bona mesura, menyspreats oficials reials, analitzant les causes de la seva decadència i el desplegament legislatiu necessari per a eliminar-la i crear una carrera que reflectís el tipus d'oficial del despotisme il·lustrat amb assignació de noves tasques en matèria de policia i foment, a més de les que els hi eren pròpies i tradicionals.

Resultaria agosarat intentar en les planes que em corresponen fer una anàlisi exhaustiva del corregidor a Catalunya durant el període que és objecte d'aquest congrès; establirem, doncs, un objectiu més assolible com és el de contemplar si la militarització de l'aparell corregimental de Catalunya es veurà modificada per les reformes carolines, ja que aquest caràcter és el que singularitza en tots els sentits el corregidor català respecte el dels altres territoris hispànics.

- 5.- Pedro ESCOLANO DE ARRIETA, *Practica del Consejo Real en el despacho de los negocios consultivos, instructivos y contenciosos*. (Madrid 1796) I, 564-565. Sobre el corregidor vegi's Lorenzo SANTAYANA BUSTILLO, *Gobierno político de los pueblos de España, y el corregidor, alcalde, y juez en ellos*. En la seva reimpressió de Madrid 1979 que compta amb un "Estudio preliminar" de Francisco TOM'AS Y VALIENTE; Santayana no supera l'obra de Jerónimo CASTILLO DE BOBADILLA, *Política para corregidores y señores de vasallos*, que compta en la seva edició anastàtica de Madrid 1978 amb un "Estudio Preliminar" de Benjamín GONZ'ALEZ ALONSO. A més d'aquests pràctics del XVI i XVIII el corregidor ha estat ja estudiat històricament per Agustín BERM'UDEZ AZNAR, *El corregidor en Castilla durante la Baja Edad Media (1348-1474)*. (Murcia 1974) i Benjamín GONZ'ALEZ ALONSO, *El corregidor castellano (1348-1808)*. (Madrid 1970), especialment 243-285 en el període que interessa, i ha tractat també sobre *Gobernación y Gobernadores. Notas sobre la Administración de Castilla en el período de formación del Estado moderno*. (Madrid 1974), que malgrat la seva denominació té molt a veure amb els corregidors catalans. Sobre el corregidor a Catalunya cal veure Joan MERCADER RIBA, *Felip V i Catalunya*. (Barcelona 19852), 75-86 i 253-321 i Eduard ESCART'IN S'ANCHEZ, "El corregiment de Barcelona: Notes per al seu estudi" a *Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya*. (Barcelona 1984) 2, 47-55. També es pot veure Pere MOLAS RIBALTA, *Societat i poder polític a Mataró 1718-1808*. (Mataró 1973), TORRAS, *Els municipis...* 149-178 i, amb menys interès José Maria RECASENS Y COMES, *El corregimiento de Tarragona en el último cuarto del siglo XVIII. Aspectos económico y político-social*. (Tarragona 1963).
- 6.- Vegi's Eduardo ESCART'IN S'ANCHEZ, *La Intendencia en Cataluña en el siglo XVIII. (Estudio de historia administrativa)*. (Universitat de Barcelona. Tesi doctoral inèdita. 1974); "La Intendencia de Cataluña en el siglo XVIII" a *Cuadernos de Historia* 9(1978) 39-112 i "Los Intendentes de Cataluña en el siglo XVIII. Datos biográficos" a Pedro MOLAS RIBALTA *et alii, Historia social de la administración española. Estudios sobre los siglos XVII y XVIII*. (Barcelona 1980), 249-268.

La militarització filipista dels corregiments catalans i la seva culminació per Ferran VI.

Per resolucions del 21 de febrer (7) i 10 de març del 1715 (8) es procedí al nomenament de diferents governadors militars de places peninsulars, entre les quals hi figuraven les de Barcelona, Girona, Tarragona, Puigcerdà, Tortosa i possiblement Lleida. A aquests governadors se'ls havia d'expedir segons els casos el títol de corregidor, si acumulaven alhora el govern polític de la plaça; és segur que tal cosa s'ordenà respecte al tinent general Armendáriz, i el tinent general baró de Capres, designats pels governs de Tarragona i Girona respectivament.(9) Ara bé, per diferents motius que ara no interessen tal resolució no s'executà, ans al contrari el 12 de març s'expidiria el següent decret al Consell de Castella: "El Principado de Cataluña se halla asta aora sin la providencia que es preciso dar a su gobierno económico y de justicia, y sólo he nombrado gobernadores militares para él. En cuya inteligencia mando al Consejo discurra y me consulte lo que se ofreciere y pareciere sobre la planta de ministros que deberá hacer en aquel Principado, qué corregidores, de qué profesión, y qué reglas deberán establecerse, para que, según la calidad del país, genios de sus naturales y constitución presente de las cosas se asegure en todo el mayor acierto que desseo."(10) Per tant, s'encarregava específicament que el Consell de Castella consultés sobre el caràcter civil o militar dels corregidors, que ja s'havia decidit implantar a Catalunya. Com sabem, aquest decret originària la coneguda consulta que donaria lloc al decret de nova planta del 9 d'octubre del 1715. El Consell fue de parer, tot seguint Patiño, Ametller i Pérez Galdote, d'implantar corregidors de lletres o de capa i espasa, però en cap cas militars.(11) El decret dividiria el Principat en 12 corregiments, als quals s'hi afegiria posteriorment el govern polític i militar de la Vall d'Aran, els titulars dels quals semblava intuir-se que serien de capa i espasa o militars en ad-

- 7.- Decret expedit a Buen-Retiro: "En los sugetos que incluye la memoria adjunta he provehido los gobiernos que se expresan en ella y habiendo mandado que por el Consexo de Guerra se les expidan los títulos que les corresponden por lo que toca a lo militar, he resuelto que por el de Castilla se les den también los despachos que se acostumbran para los que de estos gobiernos fueren al mismo tiempo políticos(...)"; en la relació figuren els governs de Tarragona, Girona, la Seu d'Urgell, Puigcerdà, Cardona i Hostalric. ARCHIVO HISTÓRICO NACIONAL. *Consejos Suprimidos*. Lligall (=AHN. CS.II) 17985. El primer nomenament, però, correspon a Tortosa per decret datat a Madrid el 29 de desembre del 1708: "Al cavallero de Croix, gobernador de Tortosa he nombrado por corregidor de aquella ciudad en la forma que este empleo se ha establecido en las de Aragón y Valencia: tendráse entendido en la Cámara para su cumplimiento y el título que le corresponde despachado en toda forma se pasará a mis manos", prenent possessió el 24 de febrer del 1709; s'ha de tenir en compte, tanmateix, que jurídicament Tortosa s'integrà el 1706 al regne d'Aragó i, des de la conquesta filipista, depenia funcionalment de l'Audiència de València. AHN.CS. II.18.555.
- 8.- Segons es dedueix de diferents relacions: dues sobre "Estado de los gobiernos y comandamientos que S. M. establece", "Relación de los tenientes generales, mariscales de campo y otros cavos que S.M. ha destinado para mandar en diferentes parages de las fronteras, costas, etc" i un esborrany sobre els seus salaris. ARCHIVO GENERAL DE SIMANCAS. *Guerra Moderna*. (=AGS.GM) II.1852 i AHN.CS.II.17985
- 9.- Així es dedueix de l'afirmat per la Cambra el 16 de desembre del 1715 en relació a diferents corregiments catalans; en resposta s'expedí un decret del 13 de gener del 1716, pel qual se li comunicà que el Rei havia ordenat que els governadors de Tarragona, Girona, Puigcerdà i Tortosa recollissin els títols de corregidors de les respectives ciutats, tal com s'havia resolt al llarg del 1715.AHN.CS. II.18536.
- 10.- Reproduït a la consulta del Consell de Castella del 13 de juny del 1715 sobre la nova planta de Catalunya; vegi's Josep Maria GAY ESCODA, "La gènesi del decret de nova planta de Catalunya. Edició de la consulta original del Consejo de Castilla de 13 de juny de 1715" a *Revista Jurídica de Cataluña* LXXXI-1 i 2 (1982), 285 núm. 1.
- 11.- Vid. GAY, *La gènesi...* 306 núm. 110 i 111; 321 núm. 196; 338-339 núm. 260. Per tots valgui l'opinió de Patiño: "La profesión de estos corregidores parece que no conviene sea de Oficiales de Guerra, sino de personas inteligentes en política y económica o bien Cavalleros o Letrados, según la calidad del Corregimiento; porque éstos son más aplicados a las providencias económicas de que necesitan los pueblos (...) sin usar de atropellamientos ni violencias a que son tan propensos y prompts a executar las Gentes que siguen la Guerra (...)", i continua fent una descripció del govern que es pot esperar de tals corregidors, veritable predicció del futur.

juntar-los-hi alcaldes majors.(12) Posteriorment la Cambra de Castella en execució del decret del 28 d'octubre del 1715(13) elaboraria consultes per a la provisió d'aquests corregiments, de manera que a finals d'aquell any i principis del següent ja estaven en mans del Rei les consultes i els informes de la vida reservada sobre els consultats.(14) A partir de llavors s'aturaria tot el referent a aquesta qüestió fins al decret del 20 de febrer del 1717 amb que es anomenà com a corregidors els governadors militars de Girona, Puigcerdà, Tarragona i Tortosa.(15) Per altra banda, es proveí el corregiment de Cervera en José Curiel en resolució a consulta de la Cambra de l'11 de desembre del 1715, publicant-se el nomenament el 6 d'octubre del 1717; però no arribà a prendre possessió(16) i es nomenà un lletrat Haro Agüero fora de la consulta de la Cambra del 4 de maig del 1718 a proposta de Rodrigo.(17) Finalment pel decret de Balsain del 23 de juny del 1718 es procedí al nomenament dels restants corregidors del Principat i, a la vegada, s'establí un règim legal privatiu en alguns aspectes que perduraria fins a la seva extinció a l'etapa gaditana, sense ésser derogat com a norma especial que era per les posteriors generals que n'eren supletòries.(18) Amb aquests nomenaments tots els corregidors del Principat ja foren militars, llevat el de Cervera, en haver fet avinent Alberoni i José Rodrigo que tal condició garantia millor la dominació política del Principat, en el qual s'havia de fer respectar absolutament la sobirania règia front a uns súbdits que n'eren refractaris i d'hostilitat ben reconeguda.(19) En ésser militars aquests corri-

- 12.- Foren Barcelona, Mataró, Girona, Vic, Puigcerdà, Talam, Lleida, Tortosa, Tarragona, Vilafranca, Cervera i Manresa. Llevat Puigcerdà i Talam, totes les seus corregimentals tenien assignades alcaldies majors; malgrat el decret, serien Cervera i Talam les que no tindrien alcalde major al XVIII. Vid. el decret a Autos acordados (...) por el orden de títulos de las leyes de Recopilación (Madrid 1777) 3,2,16 (=Novísima Recopilación =NR 5,9,1).
- 13.- "En consecuencia de lo que resolvió en decreto d enueve del corriente, dirigido al Consejo (...) mando ahora que la Cámara me consulte las plazas para esta nueva Audiencia, y los corregimientos señalados para el gobierno de aquel Principado en el número y calidad que previene en el citado decreto (...)" María de los 'Angeles PÉREZ SAMPER ha estudiat el referent a l'Audiència a "La formación de la nueva Real Audiencia de Cataluña (1715-1718)" a MOLAS, *Historia social...* 183-246 i MERCADER, *Felip V...* 281-296 el referent als corregidors.
- 14.- Tot a AGS. *Gracia y Justicia* (=GJ) ll.134. També es troben les consultes als lligalls dels respectius corregiments a l'AHN.CS.
- 15.- AHN.CS.ll.18704. Era una repetició del decret del 13 de gener del 1716, *vid nota 9 supra*.
- 16.- Aquest capità del regiment del Roselló amb 13 anys de servei era fill del conseller de Castella Luis Curiel, protector de la Universitat de Cervera; morí en trànsit a Cervera des de Ceuta a Sevilla, ciutat nadiua. AHN.CS.ll.18543 i AGS.GJ.ll.136. Sobre el protector cerverí *vid. MERCADER, Felip V...* 111-117.
- 17.- AHN.CS.ll.18543.AGS.GJ.lls.134 i 135.
- 18.- Aquest decret, llevat els nomenaments, i d'altres posterior es poden veure a "Edicto que explica la división y confienes de los doze corregimientos del Principado de Cataluña y distrito del Valle de Aran con los puntos tocantes a los salarios de los corregidores y sus tenientes..." (Barcelona s.d.), "Real cédula instructoria en la qual Su Magestad establece, y declara diferentes puntos (al Gobierno Político, y Económico de los Regimientos de la Ciudad de Barcelona, y demás Ciudades, y Villas Cabezas de corregimientos del Principado de Cataluña. Dada en Balsain a trece de octubre de mil setecientos diez y ocho)", també amb la seva peculiar manera a Antonio SANMARTÍ, *Colección de órdenes relativas a la Nueva Planta de la Real Audiencia de Cataluña i a la real cédula instructoria dispuesta para las ciudades y cabezas de partido...* (Lérida s.d.) i la segona a l'interessant recull "Colección de pragmáticas, y reales cédulas de Su Magestad, y autos acordados por los Señores del Consejo: incluyendo el auto de 5 de mayo de 1766; sobre Instrucción y Elección de Diputados y Personero del Comun, con un Tratado de las facultades de los mismos." (Gerona. Joseph Bro. s.d.).
- 19.- Entre abril i maig del 1718 es despatxà l'assumpte pel Alveroni amb Felip V, però el veritable inspirador fou José Rodrigo, secretari de Gràcia i Justicia com ell mateix afirmà l'any 1721, quan Felip V pensà estendre aquest tipus de corregidor a Castella en ordenar a la Cambra per decret del 15 de juliol del 1721 que li consultés perquè "(...) habiéndoseme hecho tanvien presente conendrá al acierto de esta disposición que el reglamento se establezca con acuerdo político y militar (...) como también que la regla puesta en Cataluña, ha parecido necesaria para contener con más autoridad y más fuerza aquellos pueblos, dándoles gobernadores militares y políticos y que subsiste la misma razón en los reynos de Valencia y Aragón y que conendrá tanvien esta práctica en Castilla y sus provincias por no estar arreglado al mando que corresponde a lo militar y político ni la devida subordinación (...)". La Cambra s'hi oposà

dors, això suposaria que inicialment se'ls aniria prorrogant el mandat o atorgant sense limitació de temps en la pràctica, cas de no tenir govern militar; i, a la llarga, s'escaparia del control de la Cambra de Castella el seu nomenament, de manera que fins al 1749 només se nomenaren per la via ordinària corregidors no militars per a Cervera i Vilafranca del Penedès(20), ja que la secretaria de Guerra s'aniria apropiant de la proposició de candidats no solament en el cas dels qui acumulaven el corregiment al govern militar de la plaça -com eren Barcelona, Girona, Puigcerdà, Tarragona, Lleida, Tortosa i Castella-Lleó- sinó també en els corregiments ocupats sempre per militars com eren Mataró, Vic, Talarn i Manresa.(21)

Aquesta pràctica s'oficialitzà, quan, a partir de l'ordenança del 13 d'octubre del 1749 per al restabliment i instrucció dels intendents d'exèrcit i província(22), Ferran VI tornà a unir corregiments i intendències a les capitals corresponents, mesura que, per altra banda no s'executà a Barcelona(23), però el que interessa és el fet que en execució de tal decisió, es

amb els naturales escarafalls en consulta del 17 de setembre del 1721 i, en passar a mans de Rodrigo, aquest digué al Rei: "Propuse a V.M. que sin embargo de proponer la Cámara sugetos para los corregimientos de Cataluña de las mismas calidades que para los demás del Reyno convendría que fuesen por ahora militares por ser los naturales de aquel Principado de genios fuertes y averse obstinado tanto en mantener la dominación enemiga; y V.M. fue servido de conformarse con este dictamen y se nombraron militares.

Este exemplar parece ha dado motivo a la idea o proposición que consulta la Cámara; y parece no se ajusta a las Castillas sin duda por las razones que expresa la Cámara, a Valencia y Aragón porque no son comparables sus naturales con los de Cataluña (...) demás de que a la fortaleza de genios de los catalanes ayuda mucho el terreno de aquel Principado, en donde, si se dexa comenzar una inquietud o sollevación, queda mucho el atajarla (...) y sólo en tiempo de V.M. se les ha sugetado con la fuerza (...) En términos de gobiernos parece cierto que no conviene que en todos los pueblos los corregimientos sean también militares (...) y tan poco es necesario por lo menos en las Castillas, porque éstas han estado con los corregidores gobernadas sin recelos de inquietudes"(AGS.GJ.II. 170) També quan es consultà la vacant del corregidor electe de Cervera afirmà "Quando se proveyó este corregimiento en Don Joseph Curiel, que sin irlo a servir ha muerto, se tuvo presente no era allí necesario sugeto militar por la fidelidad de aquellos naturales(...)" (AGS.GJ.II.134). La missió assenyalada als corregidors ens retrotrau al seu origen comissarial, quan el mateix Rodrigo realitzà l'exègesi del decret de nova planta en el seu informe fiscal del 5 de febrer del 1716 sobre les instruccions que calia donar-los: "(...) el intento principal es establecer o declarar la soberanía y gobierno monárquico perfecto consiste en la facultad absoluta y libre en los príncipes de dar leyes a sus reinos (...) y se mudan y alteran, según tienen por conveniente, sin que se nezesite de otra explicación(...) conducir esto para lo principal de reducir aquellos vasallos a la sugestión y obediencia justa y combeniente (...) lo que es nezesaria prevenir a los correidores y darles las instrucciones que convengan, siendo yo lo prinzipal a que deve atenderse el establecer la soberanía, desterrar la irregularidad del gobierno antiguo, y reducir aquellos vassallos a la obediencia y sugestión que ynporta".

20.- Així foren corregidors lletrats de Cervera: José Curiel (electe i el seu caràcter de lletrat no és segur, dit tot vid. notes 16 i 19), Francisco de Garo Agüero, Juan Francisco de Muro Oliván (electe), Bernardino Patricio de Arce Obregón (electe) i de capa i espasa Luis de Gálvez Saavedra (interí) i Joan Miquel de Portell; i corregidors de capa i espasa de Vilafranca del Penedès Josep de Viladomar, Ginés José de Viar Rodríguez, Luis de Gálvez Saavedra i Joan Miquel de Portell. Tots els altres corregidors de Catalunya foren militars sense tenir en compte les interinitats dels alcaldes majors. AHN.CS.II. 18543 i 18557.

21.- Valgui com exemple per tots el cas de Manresa. Nomenat per decret de Balsaín el coronel Juan Francisco de la Mota, l'any 1728 "El Señor gobernador del Consejo había expresado en la Cámara que este corregidor era un buen caballero y servía el corregimiento concabal desempeño. Y se suspedió consultarle". El seu successor seria el tinent coronel Fernando Guzmán Porcel nomenat per decret de 1733 "en la misma conformidad y con las propias circunstancias que el que lo ha dexado"; posteriorment sol·licità la permanència en l'ofici i, passat a informe del secretari de Guerra, aquest digué el 8 de juny de 1737" (...) aunque es así que los correximientos de Cataluña datos a militares nos obstante de no ser plazas de armas los puestos como Manresa, Mataró, Puigcerdà y Talar, no an observado el rigor de los tres años, respeto de que no los consulta la Cámara y an hido por el despacho de Guerra (...) jamás se han reputado por perpetuos sino temporales y la continuación a sido por prórroga de tiempo (...) o por permisión o tolerancia, dexádoles quietos (...); en atención a sus méritos y a los de su familia y a lo bien que ha servido aquel gobierno se le continué en él, hasta que se le emplee en otra cosa correspondiente a su carácter". Així es feu per decret del 21 d'agost del 1737 i continuà en el corregiment fins a la seva mort el 1757. AHN.CS.II.18548 i AGS.GM.II. 1882.

22.- Es pot veure a GONZÁLEZ, *El corregidor...* 324-359. A la manca de Reguera Valdelomar es pot veure a NR si es consulta l'índex cronològic final.

23.- ESCARTÍN, *El corregiment...* 52-53.

dictà un decret datat a Buen-Retiro el 2 de desembre establint en tres anys la duració de l'ofici i la submissió al judici de residència quant al corregiment, precepte extensiu als governadors militars que acumulessin el corregiment, i fixà també les vies de nomenament segons les secretaries de despatx que haguessin d'intervenir, assenyalant que els governs militars amb corregiment havien d'anar a càrrec de la de Guerra.(24) A aquest efecte el marquès de la Ensenada passà una llista que relacionava els "Gobiernos miliars con sus corregimientos que deben ser propuestos por la vía reservada de Guerra y otros corregimientos que deben serlo por la Hacienda", incloent pel que fa al Principat tots els 12 corregiments i el govern de la Vall d'Aran.(25) A partir de llavors tots els corregidors de Catalunya serien proposats per la secretaria de Guerra, encara que no es diferenciés en la relació els tocants a Hisenda o a Guerra, ja que, com certerament s'afirmà temps a venir pels tocats, la disposició estava dictada exclusivament per tal d'excloure tota intervenció de la Cambra de Castella i de la secretaria de Gràcia i Justícia.(26)

La separació d'intendències i corregiments el 1766.

Arran dels motins de Squillacce la primera mesura que s'adoptà respecte de la cúpula de l'ajuntament borbònic capital d'intendència fou la separació dels oficis d'intendent i corregidor davant el fracàs de la seva actuació. Aquest fet tingué el seu origen en l'anàlisi de l'aldarull de Saragossa i la fugida del seu intendent-corregidor el marquès d'Avilés, que fou objecte d'una consulta del Consell de Castella el 19 d'agost del 1766 que clogué la intervenció oficial sobre aquest personatge. Tanmateix el fiscal del Consell aprofità l'ocasió per incidir en el rerafons de l'assumpte, superant el mer nivell d'una acció personal més o menys desafortunada, ja que els fets de Saragossa provenien de l'acumulació en una sola persona de dos oficis de tanta transcendència pública com eren la intendència i el corregiment. Atesa la seva importància el Consell acordà examinar-ho separatament.

Pedro Rodríguez Campomanes partia del fet que les queixes saragossanes com les de Conca, Palència, Sevilla, Burgos i València, amb independència de llur certesa i justícia, versaven quasi exclusivament en punts tocants al corregiment, en especial en matèria d'abasta-

- 24.- Es poden veure a AGS.GJ.II.816. Ni la durada del mandat ni l'exacció de reponsabilitat a través del judici de residència es compliren a mai a Catalunya; malgrat els intents dels àmbits civils estatals; valgui com exemple l'escrit del marquès de la Mina del 21 de febrer del 1756 al marquès del Campo de Villar, quan es tornà a intentar tal pràctica: " (...) En los trece partidos de que se compone este Principado son corregidores dos thenientes generales, quatro mariscales de campo, dos brigadieres, dos coroneles, un theniente coronel y dos capitanes. Ynfiera V.S. qué eco y qué disgusto ha de motivar a unos oficiales graduados que se les tome residencia por un juez inferior, a quien regularmente se le da el encargo para comer (...); poniéndome a los pies de S.M., le manifieste que los que solicitan las residencias de Cathaluña no son los que la han de defender, si no los gobernadores que quieren residenciar, por lo qual me parece que no conviene esta novedad que el glorioso padre de S.M. mandó suspender." (AGS.GJ.II.201). Tal cosa no implica inexistència de mitjans per exigir responsabilitat, sinó que aquesta s'actuà en casos excepcionals a través dels auditors militar i de l'anomenada "Junta de Girona". Aquest decret de 2.12.1749 no es recopià; però en realitat era repetició parcial d'uns actes acordats del 19 de setembre i 8 d'octubre del 1748 que es poden veure a NR 7,12,16 i 17 amb la prevenció habitual.
- 25.- Els que no estaven units a Intendències eren a Aragó: Jaca, Cinco Villas, Montsó, Daroca, Calataiud, Osca i Terol; a València: Alacant, Peñíscola, Oriola, Morella, Alzira, San Felipe (=Xàtiva), Castelló de la Plana i Xixona; a la Corona de Castella: Cartagena, Càdis, Puerto de Santa Maria, Santlúcar de Barrameda, Màlaga, Tarifa, Motril, Almeria, Algeciras, Granda, Còrdova, Jaén i Cuatro Villas; a més hi figuraven els governs dels ordes militars, entre els quals Alcanyís.AGS.GL.II.816.
- 26.- "(...) en la lista de estos corregimientos no se distingue cuáles deban proponerse por Guerra y cuáles por Hacienda sin duda por hallarse unidas estas secretarias al cargo de un solo ministroy proque la lista se dirigía sólo excluir de estas propuestas a la de Gracia y Justicia"; es tracta d'una interessant memòria redactada cap al 1774-75 per ús intern de la Cambra o de la secretaria de Gràcia i Justícia que per les dades facilitades només pot ésser el seu autor Manuel de Roda. (AGS.GJ.II.816).

ments. Tal cosa havia d'imputar-se al fet que els intendants-corregidors atenien prioritàriament els afers de la primera per impossibilitar humana d'abastar amb cura les competències d'ambdós oficis i, per altra banda, no existia virtualment possibilitat de residenciar-los en acabar el seu mandat com a corregidors. Això comportava que s'atribuïssim major autoritat respecte de Cancilleries i Audiències, eludint la subordinació deguda a través d'ordres expedides per la via reservada d'Hisenda o Guerra i respecte als altres corregidors del seu districte els subjugaven en lloc de tutelar-los, com era el seu deure. Atesa la situació, el seu parer era que se separessin definitivament ambdós oficis i que els corregiments fossin previstos en lletrats. El Consell el seguí i estimà com necessari en la seva consulta del 6 d'octubre del 1766:

- a.- La separació de corregiments i intendències en tot el negre.
- b.- El ple exercici pels corregidors en el seu partit de les facultats atorgades per les lleis en matèria de justícia i policia, inclòs allò prescrit en aquests rams per l'ordenança d'intendents del 1749.
- c.- La reducció de les competències dels intendants a les matèries d'Hisenda i Guerra exclusivament, subordinats en matèria contenciosa als tribunals territorials superiors i en matèria governativa a la respectiva via reservada.

La resolució reial fou "Como parece y así lo he mandado, entendiéndose sin perjuicio de los que actualmente obtienen estos empleos"(27), expedint-se els corresponents decrets al Consell i Cambra de Castella el 31 d'octubre, traslladats a la reial cèdula del 13 de novembre del mateix any 1766.(28) Aquesta resolució es veuria confirmada a consulta del Consell de Castella del 9 de novembre del 1769 arran de dubtes plantejats pels intendants de Múrcia i Còrdova.(29)

Una política fracassada: la reconversió dels corregiments militars i el decret del 14 de juny del 1770.

La Cambra de Castella davant les vacants produïdes en separar-se el corregiment-intendència de Palència i Jaén lliurà consulta al rei el 17 d'agost del 1767, per tal que aquests i d'altres corregiments de capa i espasa es convertissin en corregiments de lletres: el Rei hi assentí, però exigí consulta prèvia per les noves conversions en lletres d'altres corregiments.(30) D'aquesta manera la Cambra aconseguiria modificar a través de diferents consultes la situació establerta en temps del marquès de la Ensenada, encara que no sempre, i reconduir el nomenament dels corregidors a la seva seu.(31)

27.- Hem seguit la consulta de 6.10.1766 del Consell, en la qual "Propone a V.M. lo combeniente que será para la mejor administración de justicia y buena policia del Reino el que se separen los correximeintos de las yntencias". AHN.CS.II.6855 núm. 27.

28.- Impresa a Madrid el mateix any. Recopilada a NR 7,11,26.

29.- AGS.GJ.II.816 "Núm. 4. En 23 de noviembre de 1749...".

30.- AGS.GJ.II.816 "Núm. 4. En 23 de noviembre de 1749..." i "Corona de Castilla Por decreto de 26 de julio de 1718...". La resolució deia: "Enterado de lo que la Cámara me hace presente, vengo en que los dos corregimientos de Palencia y Jaén se reduzcan y sean en adelante de letras y, en consecuencia, me propondrá letrados para ellos. Y en los demás de capa y espada que la Cámara considera indotados y conveniente se reduzcan a corregimientos de letras me lo consultará, exponiendo las circunstancias y calidades de cada uno de ellos con separación, qué sueldos tienen señalados y en qué fondos, en cuánto están reputados anualmente los derechos y obvenciones que disfrutan y lo mismo los respectivos alcaldes maiores de cada uno de los enunciados corregimientos."

31.- Així es convertiren en lletres els corregiments separats de la intendència de Toledo (1768), Toro (1769), Ciudad Real (1770), Conca (1772), Sòria i 'Avila (1773), Segòvia (1774), La Corunya (1776); els de capa i espasa de Medina del Campo (1766), Úbeda, Baeza, Camona, Carrión, Guadix i Baza (1768), Chinchilla i Mancha Real (1769), Sahagún i Logroño (1770); altres corregiments creats de lletres, principalment en segregació d'altres, foren Linares (1767), Albacete i Camp de Gibraltar (1768), Alhama i Loja (1772), Marbella (1776), Lucena i Atienza (1777), Calahorra

Ara bé, la situació quant als corregiments militars pertoca tingué esculls més poderosos. Ja abans de produir-se la separació d'intendències i corregiments, la Cambra i el secretari de Gràcia i Justícia havien tingut un fracàs en aquest sentit, quan a partir d'una representació de l'ajuntament d'Osca davant la vacant del seu corregiment militar, es lliurà una consulta el 21 d'octubre del 1765, en la qual tot seguint el dictamen fiscal s'afirmava "que las leyes del Reyno recomiendan y piden saviduría, práctica y blandura en los corregidores y que para este oficio prefieren y tienen por más útiles a los letrados que a los que se han empleado en el uso de las armas, que así se ha practicado en España desde mui antiguo, nombrando letrados pacíficos y savios para el gobierno de los pueblos quietos y tranquilos y que sólo se embiaban varones fuertes y diestros en la guerra para los pueblos mal sosegados y bulliciosos". La resolució fou que ja s'havia cobert la vacant en militar.(32) Aquesta resolució responia no solament a la major celeritat -i més en aquestes vacants- de la secretaria de Guerra, alliberada de la consulta prèvia de Cambra, sinó també a la política explícita de mantenir la situació militar existent, especialment a la Corona d'Aragó. Així ho trasllueix Manuel Roda, secretari de Gràcia i Justícia, quan intentà convèncer Carles III de la necessitat d'extingir aquests governs militars i polítics, creats en temps de Felip V con millor instrument de dominació política del territori conquerit sense assolir el seu propòsit, com explicà ell mateix: "Quando di quenta al rey de la consulta de Huesca, me dixo S.M. que ya estaba provisto, y haciéndole yo ver las razones que había para que cesaren los gobiernos militares erigidos por Felipe V al tiempo de la guerra de sucesión, se manifestó S.M. sentido de esta idea de la Cámara y que quería S.M. subsistiesen".(33)

La disposició reial variaria inicialment en el cas del corregiment militar d'Alzira, posterior a la separació de corregiments i intendències. En aquest cas la vila sol·licità la conversió del seu govern militar i polític en corregiment de lletres en haver-se suprimit la seva condició de plaça d'armes. Així es consultà el 26 de desembre del 1767, obtenint la conformitat reial. Comunicada la resolució a la secretaria de Guerra, aquesta demanà informe al comte d'Aranda, president del Consell de Castella, segurament amb l'ànim d'obtenir el seu suport per tal d'impedir-ne el compliment, però aquest intent no reeixí perquè: "haviendo siendo éste de dictamen de que se llebase a debido efecto la determinación de V.M., añadió que era mui preferible que un pueblo y término populoso de las circunstancias de Alcira gozase de un corregidor de letras que le gobierne, cuyo establecimiento también considerada debería trascender a muchos otros de igual naturaleza, porque a la verdad los gobiernos militares, donde no hay armas ni objeto para ellas en defensa del Reyno, traían a los pueblos más perjuicios que beneficio y el que V.M. quisiera atender contales destinos a varios individuos del ejército no tenía quenta a su servicio, porque con tal esperanza aspiraban muchos a aquel retiro, y no a seguir la carrera, ni era justo que por ahorrarse V.M. sueldos se sugetasen los pueblos por regla precisa a personas de un instituto no adaptable del todo a la ciencia de gobernar y a unas graduaciones inferiores o medias, en que no concurrían las mismas circunstancias que

(1778), Alfaro (1780). Continuaren units a la Intendència els de Burgos, Guadalajara, Madrid, Sevilla i Valladolid. No es modificà la situació de capa i espasa de d'Alcalà la Real, Antequera, Càceres, Canàries, Ècija, Hellín, Jerez de la Frontera, Plasència, Ronda, Salamanca, San Clemente, Trujillo y Tenerife i la Palma així com, malgrat consulta en contra, els de Còrdova (1769), Múrcia (1770), Lleó (1772) i Granada (1773). Pel que fa a la Corona d'Aragó es separaren els corregiments de les Intendències de Saragossa i València (1770), però no el de Palma de Mallorca. Diferents relacions a AGS.GJ.II.816.

32.- Hem seguit l'extracte de la consulta de la Cambra del 21 d'octubre del 1765 (AGS.GJ.II.816). La vacant era la del tinent coronel García Serrano, nomenat el 28 de maig del 1762; es degué realitzar un primer nomenament en el tinent coronel Felíu el 30 d'agost del 1765 sense arribar a perfeccionar-lo, i això donà temps a fer la consulta; però el nomenament definitiu fou fet el 9 de novembre del mateix any en favor del coronel Boca.AHN.CS.II.18704.

33.- Memòria citada.AGS.GJ.II.816.

en generales acreditados por su talento para todo y, conseqüentemente, capaces del mando político de un Reyno, aunque sea basto; y que con esta ocasión exponía presente por el conocimiento que adquiría con el empleo que estaba a su cargo". Davant aquest contundent dictamen del cap del partit militar o aragonés, la secretaria de Guerra cedí momentàniament en la preservació dels corregiments militars, i es nomenà corregidor de lletres per Alzira a consulta del 24 de juliol del 1768.(34)

A partir d'aquesta consulta d'Alzira i d'altres de la Cambra per a convertir en lletres corregiments que no tenien tal condició, Roda ja advertí que "El Rey se empezó a resistir y en unos ha convenido y en otros no, especialmente aquellos que estaban unidos a intendencias y sobre todo a gobiernos militares. Los últimos que se despacharon después de una gran detención por la resistencia del rey fueron Avila, Soria y Segobia (9 de noviembre del 1774) (...) Por lo que toca a gobiernos militares ha tenido S.M. siempre más repugnancia en hacerlos de letras ni de capa y espada" i reflectí també l'oposició de la secretaria de Guerra i el major ascendent d'aquesta: "Lo mismo sucedió después de haver hecho de letras el de Alcira, porque, habiéndose pasado aviso al Sr. Muniain por papel de 7 de febrero de 1768 daría queja a S.M. y se explicó conmigo el mismo Muniain y después S.M. arrepentido de haverlo executado".(35)

Seguint aquesta política es realitzà consulta el 7 de maig del 1770 sobre el corregiment militar de Peñiscola, el qual la Cambra proposava substituir per una alcaldia major.(36) Aquesta consulta ja no s'arriba a resoldre(37), perquè la secretaria de Guerra més propera al pensament de Carles III resolgué l'antagonisme a favor seu en obtenir la promulgació del següent decret del 14 de juny del 1770: "Para obviar competencias de jurisdicciones y afianzar con ventajas mi real servicio he resuelto que los corregimientos de Zaragoza (=Zamora), Ciudad Rodrigo, Cádiz, Sánlúcar de Barrameda, Puerto de Santa María, Campo de Gibraltar, Tarifa, Málaga, Motril, Almería, Coruña, Bayona, Badajoz, Alcántara, Valencia de Alcántara y Alburquerque estén siempre unidos a los gobiernos militares de las mismas plazas y parages y el de Palma a su theniente de Rey, sin perjuicio de los que sirven estos empleos actualmente, y que asimismo se conserven los corregimientos a todos los gobiernos militares establecidos en la Corona de Aragón y en el territorio de las Ordenes.". (38) Publicat el decret el dia 18 a la Cambra, aquesta intentà contrarestar-lo, i a tal fi passà el decret al fiscal. Campomanes dictaminà el dia 23 que era irregular la via de transmissió del decret en venir per una secretaria del despatx que no era aquella per la qual s'havien fet les consultes per reduir a corregiments de lletres alguns dels declarats pel decret units als respectius governs militars,

34.- Memòria de Roda i extracta de la consulta del Consell particular del 5 de juny del 1785 sobre la conversió del govern polític i militar de Terol en corregiment de lletres, la qual es fonametà en la d'Alzira i reproduí les dades i dictamen citats.AGS.GJ.II.816. Quanta a Aranda, Vegi's Rafael OLAECHEA, *El conde de Aranda y el "partido aragonés"*. (Zaragoza 1969) i del mateix amb José A. FERRER BENIMELIS, *El conde de Aranda*. (Zaragoza 1978). Conflictes entre militars i togats es poden veure a Pedro MOLAS RIBALDA, "Militares y Togados en la Valencia borbónica" a MOLAS, *Historia social...* 165-181 i Sebastià SOLÉ I COT, *La governació general del Principat sota el règim de nova planta (1716-1808)*. Una aportació a l'estudi del procediment governatiu de les darreries de l'antic règim. (Universitat Autònoma de Barcelona. Tèssi doctoral inèdita. 1981) I, 172-195.

35.- Memòria citada.AGS.GJ.II.816.

36.- Consulta de la Cambra del 7 de maig del 1770.AGS.GJ.II.816.

37.- Segons la memòria de Roda "También está pendiente la consulta de la Cámara de 7 de maio de 1770 (...)".AGS.GJ.II.816.

38.- Hem transcrit el trasllat realitzat a la consulta de la Cambra del 16 de gener del 1773, on proposava la creació d'un corregiment de lletres a Morella en base a unir el corregiment militar i l'alcaldia major (AGS.GJ.II.816). En altres trasllats en extracte hi figura, en lloc de Zaragoza, Zamora, que segurament és la plaça afectada pel decret en iniciar la relació de governs militars de la Corona de Castella i figurar, llevat Palma on no hi havia govern militar propi, globalment els de la Corona d'Aragó.

però que calia previament reunir les consultes, resolucions i altres antecedents abans d'eleva la consulta al rei perquè, al cap i a la fi, "a la sobirania pertenece dar en estos empleos la forma más conveniente" i suspenia emetre dictamen "No para replicar al real decreto, sino para manifestar sencillamente los hechos y reflexiones oportunas". La Cambra acordà el dia 30 que es diligenciés per la secretaria la petició fiscal, però aquest expedient ja no s'activaria més vista la reluctància fiscal.(39)

La Cambra tornaria a insistir en aquesta mateixa política de la consulta singular i així en lliurà una el 16 de gener del 1773 recomanant que es designés corregidor lletrat a Morella, tal i com ho demanava l'esmentada vila.(40) Aquest nou intent fracassà ja que Carles III ordenà a Roda que es passés a informe del comte de Ricla, secretari de Guerra, com ho feu en ofici del 29 de gener del 1773. Ricla la retornà amb ofici del 16 d'octubre amb la resolució reial al marge ordenant que "nada se inove, mientras no haia otra resolución de S.M. en los correjimientos que han sido militares desde el decreto de 2 de diciembre de 1749 y por el de 14 de junio de 1770 y que se propongan las vacantes por la secretaría de Guerra".(41)

La reforma institucional: la creació de la carrera de corregiments i vares el 1783.

Els passos duts a terme des del 1766 requerien una directriu política que no es limités només a la separació de les intendències i a intentar les conversions de corregiments ostentats per militars o de capa i espasa en d'altres ocupats per lletrats. És a dir, davant el fracàs de l'intendent-corregidor que a la vegada havia de tutelar i impulsar l'acció dels restants corregidors de la seva província, es precisava una reforma d'aquesta institució que complís adequadament les comeses assignades pel despotisme il·lustrat.

Aquesta reforma s'inicià amb una petició fiscal del 20 d'abril del 1768 presentada per Campomanes a la Cambra, per tal d'obrir una informació sobre els corregiments en tots els seus aspectes i, a la seva vista, proposar el més oportú. Evacuats els informes, el fiscal sol·licità que es demanés a les Cancalleries i Audiències que informessin sobre els corregiments del seu districte i la conveniència d'erigir corregiments de lleteres.(42) La Cambra ho acordà el 26 de març del 1770 i envià les oportunes cartes-ordres el 4 d'abril.

Les Audiències de la Corona d'Aragó trameten rapidament els seus informes.(43) L'Audiència de Barcelona informà el 16 de maig que per la seva elaboració havia procurat combinar les providències adoptades per Felip V arran de la conquesta "(...) con lo que ha resultado en la práctica de ellas y lo que puede exigir la actual constitución atendida la variación de los tiempos y circunstancias". La nova planta establí uns corregiments que "se pudo bastante colegir no ser de la real intención que fuesen jueces de letras, pues señaló a cada corregidor un tehiente letrado a excepción de Talam", i, consegüentment es nomenaren militars o units a governs militars, llevat algun cas excepcional. Ara bé, l'opinió de l'Audiència quant a aquests corregidors militars, dels quals era notòria i pública l'adversió mútua, era que

39.- Tot a AGS.GJ.II.816. "Núm. 4 En 23 de noviembre de 1749...".

40.- Campomanes com a fiscal havia indicat "que la utilidad que se seguiría a la administración de justicia y causa pública en la elección de corregidores letrados, era notoria, constaba bastantemente a la Cámara (...)" i tanmateix existia el decret del 14 de juny del 1770 i, per tant, semblava no ser possible tal cosa encara que la Cambra podria lliurar consulta, sempre i quan traslladés el decret.AGS.GJ.II.816.

41.- Segons la memòria de Roda.AGS.GJ.II.816.

42.- Seguim la consulta de la Cambra de l'11 d'agost del 1775 "sobre lo que juzga conveniente para que se consiga el mejor servicio del Rey, administración de justicia y bien de sus vasallos así en los correjimientos de capa y espada como los de letras y alcaldías mayores de las Coronas de Castilla y Aragón".AGS.GJ.II.816.

43.- Es troben en els seus originals a AHN.CS. II.17985. El de l'Audiència de Barcelona es pot veure també a ARXIU DE LA CORONA D'ARAGÓ. *Reial Audiència* Consultes 810, 154v. 158r. Extractats a la consulta supra citada.

“No encarece a V. Mgdad la mejor disposición que puede considerarse en un juez de letras para el gobierno de los pueblos (...) por ser esto parte del derecho público”, de manera que els corregidors de Cervera i Talarn, carents d'alcalde major, haurien de convertir-se en corregiments de lletres amb un salari de 1200 escuts anuals, ço que era un estalvi i “no ser uno ni otro pueblo plaza de armas y en que haia tropa”. Com aquesta també era la situació de Vic, Mataró, Vilafranca del Penedès, Manresa i Puigcerdà, convenia igualment la seva transformació en lletres amb supressió de les respectives alcaldies majors. “Por lo que mira a Barcelona, Gerona, Lérida, Tarragona y Tortosa que son plaza de armas puede haver otros superiores motivos que comprenderá mejor la alta penetración de V. Magd y superiores luces (...) de la Cámara, respecto ser preciso que, según su constitución, haya un gobernador militar”; però els múltiples quefers del govern militar de Barcelona requerien la creació d'un corregidor de lletres per aquesta ciutat i, quant a les altres places, també es podrien separar perfectament ambdós governs, com succeïa a la Seu d'Urgell, Roses, Sant Celoni i Berga, on existien governs militars sense comandament civil.

L'Audiència de Saragossa informà el 15 de juny que considerava precisa la conversió de tots els corregiments militars de la seva demarcació en corregiments de lletres, mentre la de València dictaminà el 3 de setembre que dels 7 corregiments militars del seu districte vindria la conversió en lletres dels de Castelló i Morella. L'Audiència de Mallorca es manifestà partidària de mantenir la situació del seu districte tal i com estava.

Conclòs l'expedient de la Corona d'Aragó, es passà a dictamen fiscal, que fou emès el 9 de maig del 1772 sense esperar la conclusió del de la Corona de Castella. Campomanes inicià el seu informe assegurant que els inconvenients i perjudicis experimentats a l'administració de justícia i direcció política confiades a corregidors i alcaldes majors dimanaven de tres causes: “del corto producto que rinden las varas, del poco tiempo que duran y de la contingencia en el ascenso o premio para los que las sirven”. Quant al salari proposà augmentar el dels alcaldes majors; quant a la duració, ampliar el mandat a 5 ò 6 anys i pel que fa a la continuïtat la formació d'un *cursus honorum*, dividint els corregiments i les alcaldies en 4 classes segons els salaris amb una inicial d'entrada i la darrera de terme amb una permanència mínima d'un mandat en cadascuna; els situats en la de terme, podrien ser consultats des de llavors per places togades. Excloïa d'aquest *cursus* els corregiments militars a causa del decret del 14 de juny del 1770, i, per tant, només hi incloïa les alcaldies majors catalanes.(44)

Malgrat la promptitud que el fiscal volia que s'imprimís a l'expedient, no es tornà a veure fins que la Cambra tingué en el seu poder els informes de la Corona de Castella. Respecte als escassos corregiments militars d'aquesta Corona, destaca l'opinió del president de la Cancilleria de Valladolid en creure que “aunque en realidad no puede recaer esta magistratura en sugeto más digno y autorizado para egercer la jurisdicción ordinaria que en uno graduado y lleno de experiencias con el mando de las armas (...) la práctica enseña no corresponden los efectos (...) pidiendo el gobierno de los pueblos otra distinta epiqueia de la que exige el rigor de la disciplina militar”; i el president de la de Granada era de l'opinió que tots els corregiments havien d'ésser de lletres o capa i espasa, llevat de les ciutats que fossin places d'armes on s'uniria al govern militar; els regents de les Audiències de Galícia, Sevilla, Astúries i Canàries no entraren en aquesta qüestió.

Amb aquests informes l'expedient passà novament a informe fiscal, que fou emès el 30 de juliol del 1775 sense modificar en els seus grans trets el dit anys abans. Recolzà l'opinió del president de Valladolid “porque el conocimiento sólido de las leyes, del derecho público

44.- Seguim el seu segon informe fiscal del 9 de maig del 1772, perquè segons una esquila de la secretaria de la Cambra el fiscal substituï un primer informe de la mateixa data per aquest. AHN.CS.II.17985, en extracte a la consulta citada.

nacional y máximas ventajosas a la prosperidad común es del todo importante y absolutamente necesario para el acierto en el gobierno de los pueblos, que depende del conocimiento fundamental de la constitución del estado (...) Y, si esta especie de conocimiento no se aprende en la escuela militar, que requiere otros mil diversos y diferentes para defender al estado de las invasiones externas o para vengar sobre el enemigo los agravios causados o que intente, así bien es impracticable que un estado florezca sin que su policía y administración de justicia se hallen depositadas en magistrados hábiles, desinteresados, doctos y bien dotados (...)". Tanmateix reconeixia que l'únic que es podia fer en aquests corregiments eran adjuntar un alcalde major als respectius corregidors militars fins que es pogués resoldre aquest problema en un altre moment. Per altra banda, quant a la situació de corregiments i vares, fins llavors només s'hi pretenia per lletrats mediocres, de recursos econòmics escassos, els quals havien de seguir una carrera irregular, amb un sou magre que no els permetia de mantenir l'*status* desitjable en un poder estatal, essent menyspreats; però si s'establí un salari digne, amb un mandat més llarg i la continuïtat assegurada s'aconseguiria reclutar lletrats de vàlua per aquest ofici. Fixà ara el requisit d'ésser llicenciats o doctors en dret amb un exercici previ de 4 anys com advocat o docent universitari i la superació d'una prova sobre "práctica judicial y también en los asuntos de policía". Llevat algun punt com l'examen previst o la creació de 4 classes, la Cambra lliurà consulta l'11 de setembre del 1775(45) seguint la proposta fiscal.(46) Aquesta consulta estigué aturada força temps, encara que sabem que Roda se n'ocupà l'any 1780 i trobà que hi "havía especies que no le habían gustado"(47), fent la Cambra una consulta de record l'11 de juliol del 1781.(48) En morir Roda a l'agost del 1782 encara no s'havia resolt, i seria el seu successor Floridablanca(49) qui aconseguiria la seva resolució pels decrets del 29 de març del 1783.(50)

Per un primer decret s'establí una escala de corregiments de lletres i alcaldies majors i una altra de corregiments polítics, dividides en tres classes: una primera d'entrada amb dotació de 1000 ducats, una segona d'ascens amb 2000 ducats i una tercera de terme amb dotació superior. S'havia d'ingressar necessàriament en la primera i romandre en cada classe al menys 6 anys, període que s'establí també com a durada del mandat; es regulava la continuïtat en l'esmentada carrera sense intermissions, indicant que els que haguessin complert 3 sexennis podrien ésser proposats per a places togades. Indicava finalment que es creessin alcaldies majors en els corregiments militars o de capa i espasa que no en tinguessin.(51) Per un segon decret s'ordenava a la Cambra la confecció d'un reglament d'ingrés a la carrera, així com la divisió de les places existents en les tres classes de les dues escales establertes per cadascuna de les Corones de Castella i Aragó.(52) Fruit d'aquestes comeses serien un decret

45.- Hem seguit els extractes continguts a la consulta supra citada.

46.- En esquela es dirá que el fiscal "(...) retiene en su poder el plan y lo demás concerniente a la unión de corregimientos con los gobiernos militares".AHN.CS.II.17985.

47.- Carta de Sebastián de Piñuela al marquès de la Hinojosa datada a Madrid el 21 de setembre del 1781.AGS.GJ.II.816.

48.- AGS.GJ.II.816.

49.- Aconseguí ser nomenat el 31 d'agost amb acumulació a la secretaria d'Estat que ja ostentava, front a les intrigues del partit militar amb Aranda al damunt; vegi's José Antonio ESCUDERO, *Los orígenes del Consejo de Ministros en España. La Junta Suprema de Estado*. (Madrid 1979) 1384-388.

50.- Nestares ho comunicà a Piñuela en lletra datada a El Pardo el 16 de març i li deia: "Gracias a Dios que hemos salido del importante y utilísimo asunto de corregimientos y varas (...) me ha dicho el Gefe Floridablanca que lo ha visto y examinado todo por menory que, aunque descaba ser resolviesen de una vez todos los particulares que contiene el expediente, no se ha podido hacer más por ahora (...) y está contentísimo con haverlo despachado (...)".AGS.GJ.II.816.

51.- NR 7,11,29. Seria traslladat en cèdula de 21 d'abril. Vegi's nota següent.

52.- Inclou també el primer decret adreçat al Consell; es publicà a la *Gazeta de Madrid* (=GM) del 25 d'abril del 1783, 370-374.

amb una reial sobre ordre i relació d'1 d'octubre del 1783 de classificació de tots els corregiments polítics i de lletres i de les alcaldies majors d'ambdues Coronas(53); la publicació del reglament d'ingrés a la carrera el 9 de gener del 1784 i l'inici de la confecció d'una nova instrucció de corregidors que es promulgaria el 1788.

S'exigia a tot un nou pretendent la certificació feta en el seu últim domicili d'ésser legítim, de 26 anys d'edat, de bona vida i costums i especialment de coneguda honestedat i desinterès, havent-se de citar per a fer-la al síndic personer; certificació del grau de llicenciat o doctor en dret col·locat en una Universitat major amb uns estudis de 10 anys, inclosos 4 de pràctiques; els lletrats havien de presentar un estudi per escrit sobre algun punt de les lleis i instruccions de corregidors. Quan als pretenents de capa i espasa, a més de l'indicat en primer lloc, l'únic requisit exigít era el talent i haver tingut ocasió de conèixer el govern dels pobles. Per altra banda s'ordenava que en els exàmens d'advocats se'ls preguntés sobre els capítols de corregidors "(...) todo con el fin de que estos Magistrados inferiores, llenos de ideas políticas, cuiden de mejorar los pueblos en sus calles, posadas, abastos, paseos, caminos, fomento de fábricas, comercio y agricultura, y se consideren más como padres que como jueces para evitar con remedios económicos la holgazanería, el vicio y la mendicidad, escusando en lo posible la compilación de procesos(...)". Reservadament s'ordenava a la Cambra que es demanés a partir de les sol·licituds instades informes reservats sobre els pretenents al corregidor o alcaldes major o bé al regidor degà del partit on s'hagués residit els darrers tres anys i a les grans capitals al regent de l'Audiència o al governador de la sala del crim.(54)

Finalment en base a les existents instruccions de corregidors, ordenança d'intendents del 1749, instrucció del Consell del 1767 i d'altres normes legals es confeiria sobre un projecte redactat per la Junta de Recopilació una nova instrucció de corregidors, la qual seria promulgada el 15 de maig del 1788(55), la qual com diu González Alonso per les comeses allí ordenades "representa la apotesosis de la Administración tal como lo entendían los ilustrados. Es el paradigma de un Estado que se debate por sobrevivir a base de correcciones parciales y tardías que caen en el vacío. En 1788, precisamente en la víspera de la Revolución se cerró el ciclo del reformismo borbónico".(56)

Un expedient frustrat: el retorn a la consulta particularitzada.

Ara bé, totes aquestes disposicions en principi no afectaven els corregidors militars. Com ja hem dit, paral·lelament a aquest procés s'instruí un expedient sobre "Corregimientos políticos de las Coronas de Castilla y Aragón unidos a gobiernos militares y otros que se sirven también por militares sin ser de plazas de armas", però com hi anotà el seu instructor "Este expediente no está instruido ni trabaxado porque vi que el Gefé no entraba bien en ello

53.- El decret cobria 108 places vacants o amb el mandat acabat (AGS. GJ.11.816 i GM del 7 i 14 d'octubre del 1783, 845-848 i 866-867). La reial ordre i relació es publicaren com a "Corregimientos políticos y de letas y alcaldias mayores de los reynos de Castilla y Aragón e islas adyacentes, Que corresponden a cada una de las tres clases, en que el Re ha mandado dividir estos empleos en Decreto de 29 de marzo de este año, estimándolos así la Cámara por ahora mientras se arreglan de nuevo dicas tres clases, con presencia de los informes de sus valores ciertos, que volverá a tomar en cumplimiento de la Real Orden con que se acompaña esta Relación" (Madrid MDCCCLXXXIII). Quant a la Corona d'Aragó hi figuren els corregiments polítics de 3ª de València i Saragossa i els de lletres de 1ª classe de Xixona, de 2ª Alcoi, Alarracín, Barbastre, Bora, Ontinyent, Tarassona i de 3ª classe Alzira i Benavente; mentre la Corona de Castella tenia 6 i 11 corregiments polítics de la 2ª i 3ª classe, respectivament, i 9,30 i 26 corregiments de lletres de la 1ª, 2ª i 3ª classe, respectivament.

54.- NR 7, 11, 29 nota 10. Sobre les característiques dels oficials reials vegi's José GARCÍA MARÍN, *El oficio público en Castilla durante la Baja Edad Media* (Sevilla 1988).

55.- GONZÁLEZ, *El corregidor...* 364-381.

56.- GONZÁLEZ, *El régimen...* 232.

en el día".(57) L'instructor amb algun que altre error en el seu càlcul, però amb validesa com a generalització, relacionà els càrrecs ostentats per militars sense ésser de campanya: 11 corregiments militars en places que no eren d'armes, 4 corregidors militars en places que no eren d'armes però amb títol de governador militar, 14 corregiments units a governs militars, 117 govern militars, 25 tinències de Rei? 43 srgenties majors, 8 comandàncies generals, 10 capitànies generals, 1 virregnat i 1 alcaldia. A aquests s'hi havien d'afegir les 56 comandàncies i governs militars a 'Indies, on se'ls concedia igualment molts corregiments.(58)

Per l'instructor l'ideal seria que tots els corregiments ocupats per militars es convertissin en corregiments de lletres, encara que es podria mantenir l'acumulació al govern militar a algunes places determinades que, quant a la Corona d'Aragó, serien Jaca, Alacant, Peñíscola, Vall d'Aran, Girona, Lleida, Puigcerdà, Tarragona i Tortosa. Atacava durament la intrmissió de la secretaria de Guerra i la militarització forçada en el decret del 14 de juny del 1770: "Lo cierto es que toda la serie de hechos referidos no descubre otro espíritu ni fondo que el de avocarse a sí el Ministerio de la Guerra todas las facultades relativas a este ramo, pero sin consecuencia ni orden (...) y aun por lo mismo es creible que ni para el establecimiento del año de 1749, ni para la expedición del decreto de 1770 hubiese hecho presentes a S.M. todos los antecedentes y manejo antiguo de la Cámara (...) que no dejan al menor escrúpulo de que para cualquier novedad o alteración debió proceder porla en cualquier tiempo por la parte principal e interesante del gobierno político y administración de justicia, propia, peculiar y privativa del instituto de dicho tribunal y en que descansa la subsistencia del Estado y depende la felicidad de los pueblos y vasallos de estos dominios (...0 ni aun en la graduación de los gobiernos y gobernadores nombrados ha observado el ministerio de la Guerra regla y proporción, se ofrece en el día el único como preciso medio de que por las alteraciones que siempre ha havido en este establecimiento y para dar un punto fijo, a lo menos, a los grados de los oficiales que havian de servir estos gobiernos, a lo menos, a los grados de los oficiales que habían de servir estos gobiernos, caso de subsistir, mande S.M. que la Cámara con presencia de quanto en ella conste antiguo y moderno sobre este particular consulte su parecer, con cuio motivo no sólo pueda verificarse que incline el real ánimo a saporar ambas jurisdicciones militar y política, pero a lo menos se coartan las facultades a el ministerio de la Guerra con subordinación y dependencia a el de Gracia y Justicia" (59). Tanmateix és conscient de l'extrema dificultat de poder dur a bon terme aquesta política en la mesura que contrariava no solament les posicions de la secretaria de Guerra sinó també i molt més important les del sobirà; de manera que en el seu darrer esborrany ja s'acontava dient "Pero sin embargo de lo que resulta y se deduce de estas breves apuntaciones y de lo mucho que se podrá añadir y justificar en razón de los perjuicios que ocasionan los jueces legos singularmente los militares, quando se instruya en forma este expediente, parece que en las actuales circunstancias sólo se puede emprender que se pongan alcaldes mayores en Monzón, Alcañiz, Peñíscola, Cervera y Talarn, que no los tienen, dexando lo demás para tiempo más oportuno y a propósito (...) mandando por punto general que todos los militares que sirven corregimientos se asesoren precisamente con sus respectivos alcaldes mayores, pues se dice que ahora eligen asesores a su arbitrio y buscan los que acomodan más a sus ideas." (60) Així acabà un expedient que no arribà a cristal.litzar en consulta, ja que fins i tot la direcció política dels àmbits civils o togats de Gràcia i Justícia no gosava defensar frontalment un plantejament general que per correcte que fós sabia condemnat de bell antuvi.

57.- AGS.GJ.11.816.

58.- Diferents relacions contingudes en l'expedient citat, especialment "Goviernos militares que no tienen alcalde mayor" de l'any 1783.AGS.GJ.11.816.

59.- Relació "Corona de Castilla" AGS.11.816.

60.- elació del 1783 sobre "Goviernos militares, que no tienen Alcalde mayor". AGS.GJ.11.816.

La via que se seguiria per intentar la seva conversió en corregiments de lletres seria novament la de la consulta particularitzada només en aquells casos que semblés factible la seva consecució. Així es feu en el cas delc orregiment de Terol, ciutat que ja a principis del regnat i el 1775 havia sol·licitat tal cosa i mentre es tramitava l'assumpte es proveïa el corregiment per la via de Guerra. En quedar vacant novament el corregiment a finals del 1784 o principis del 1785 es repetí la petició que fou tramesa a consulta del Consell particular per Floridablanca i, alhora, es previngué al secretari de Guerra que no es cobris la vacant per la seva via. El Consell particular utilitzà la consulta d'Alzira del 26 de desembre del 1767 i el dictamen del comte d'Aranda per a proposar la seva conversió en lletres. La resolució règia complerta el 9 de novembre del 1785 fou de conformitat i es pugué dur a terme gràcies a la suspensió del nomenament per la via de Guerra (61).

Seria diferent el cas de Cervera, que havia demanat que en lloc de crear-se una alcaldia major com ordenava el decret del 29 de març del 1783 es reconvertis en lletres el seu corregiment. L'Audiència de Barcelona informà l'11 d'abril del 1786 que això seria el millor, com mantes vegades havia dictaminat en aquestes qüestions i igualment el fiscal en el seu informe. Així ho consultaria la Cambra el 18 de setembre del 1786 ja que "es conforme la enunciada providencia al espíritu de la última planta de correximientos, a los ejemplares de Daroca y Teruel y a la igualación con los de Castilla, en que no se acostumbra militares". El Rei s'hi conformà, però no es dugué a la pràctica en no concedir un nou càrrec al seu corregidor militar el tinent coronel Pérez i, en morir aquest, es nomenà per decret del 5 de novembre del 1789 per la via de Guerra al coronel Wyels i en lliurar la Cambra consulta el 26 de febrer del 1791 perquè es resolgués, si en el futur havia d'acomplir-se la resolució reial, rebé per resposta "Este corregimiento deve proveherse en la clase de militar". (62)

Com hem vist, l'única manera d'aconseguir la conversió efectiva d'aquells corregiments militars en lletres, quan així es resolvia, era palatitzar la ràpida actuació de la secretaria de Guerra per cobrir la vacant. Aquest seria el mitjà utilitzat juntament amb intentar influir en la designació dels militars amb la creació de la Junta Suprema d'Estat. Aquesta Junta reunia setmanalment de manera ordinària tots els secretaris d'estat i en el que ens interessa se li ordenava que en les propostes de càrrecs amb comandament alhora polític i militar el secretari proponent ho havia de comunicar a la Junta perquè emetés dictamen (63).

Un exemple d'aquesta nova actitud la podem veure en el cas del corregiment de Talarn. En el decret del 29 de març del 1783 s'hi manà establir una alcaldia major, com ho recordà el seu regidor-degà a inicis del 1786 en una representació tramesa a consulta del Consell de Castella per Floridablanca. En morir el corregidor tinent coronel Bina, se li comunicà a Floridablanca, qui s'adreça el 16 de juny del 1786 al secretari de Guerra dient-li que el Consell havia d'elaborar una consulta sobre l'esmentat corregiment i que semblava adient suspendre la seva provisió fins que es resolgués. López de Lerena es deuria conformar, ja que no es produí cap nomenament per la seva via i, mentrestant, la vila demanà la conversió en lletres del corregiment. Ara bé una vegada més la lenta maquinària del Consell ho frustraria, quan Caballero, nou secretari de Guerra, s'interessà per la seva provisió en estar vacant durant molt temps. Floridablanca en resposta del 6 d'abril del 1788 li feu avinent l'existència dels recursos de la vila els informes favorables de l'Audiència de Catalunya i la Cambra de Castella així com el decret del 29 de març del 1783, però que el Consell, malgrat haver-li fet record, encara no havia confeccionat la consulta; tot i així, considerava que es podria esperar a la seva realització i posterior resolució règia, tanmateix si

61.- AGS.GJ.11.816.

62.- Tot a AHN.CS.11.18543.

63.- Vegi's ESCUDERO, *Los origenes...* 1, 421 i ss.

Caballero no hi concordava, estava d'acord que es procedís a la provisió per la seva via, sempre que s'establís alhora un alcalde major, amb la dotació pertinent, si la secretaria de Guerra coneixia com dotar-lo, i que, en tot cas, la duració del mandat del nou corregidor hauria d'ésser de 6 anys com disposava el decret del 1783. Caballero li respongué el 26 del mateix mes que el Rei havia conferit l'ofici al coronel Brias de Molanghieri, per ser perjudicial el dilatar més la designació, sense limitació de temps. Quant a nomenar alcalde major, es podia fer sempre i quan Floridablanca n'estés cert d'existir mitjan per dotar-lo (64).

Conclusió.

Si la implantació d'un sistema corregimental militaritzat a Catalunya per Felip V perseguia l'afermament de la seva sobirania sobre un territori i uns habitants refractaris, és indubtable que s'assolí el que es pretenia. Es a dir, en termes d'eficàcia política la xarxa de dominació establerta aconseguí plenament l'objectiu d'evitar la constitució d'uns Ajuntaments en les principals ciutats i viles reials, que malgrat la seva fidelitat poguessin oposar qualsevol tipus d'obstacle; la millor prova seria la seva total submissió al llarg del segle a les directrius d'aquest agent reial. Per tant, és la creença que tal objectiu era més fàcil d'obtenir manu militari el que induí a ser proposat per José Rodrigo, el qual era en primer lloc un servidor de l'Estat i secundàriament secretari de Gràcia i Justícia. Per altra banda, aquesta mateixa finalitat ja havia estat realitzada a Castella a finals de la baixa edat mitjana, de manera que es pogué tendir durant els segles XVI-XVIII a primar l'establiment d'un oficial reial que, a més de continuar controlant el municipi i anorreament la seva autonomia, es configurés com a jutge ordinari, ço que requeria per el seu exercici una altra idoneïtat, l'aportada per l'estudi jurídic, encara que romangués en alguns municipis el seu caràcter de capa i espasa amb alcaldes majors dependents.

Amb Carles III, però, es produí una veritable cesura qualitativa en l'evolució del corregidor: "El agente político nato cede ante el funcionario en sentido actual (...) la sustitución del corregidor político en suma (...) por el corregidor de carrera" (65). Aquest nou tipus de corregidor està basat en el disseny d'una carrera funcional que requereix generalment la condició de lletrat per dur a terme les comeses assignades; aquest disseny és compatible amb el manteniment residual d'alguns corregiments de capa i espasa, no ho és amb el d'un aparell corregimental militar ampli en no reunir aquests les condicions precises. Però si tal cosa és certa des de la il·lustrada perspectiva togada, també sembla ser-ho que la seva preservació no és més que l'elecció política del sobirà entre dos objectius: la donimació política i l'ampliació tècnica d'un ofici; ambdós eren possibles alhora, almenys a Castella, però l'elecció feta per a Catalunya mostra que davant una eficàcia provada i la possibilitat que aquesta no s'aconseguís pel nou corregidor, romangués, llevat algun cas aïllat que tampoc es duqué a la pràctica com Cervera i Talarn, el caràcter militar i es sacrificà el segon objectiu al primer, el qual és primordial i prioritari en tot Estat (66). Naturalment això fou coadjuvat per tota una inèrcia administrativa, per la qual la secretaria de Guerra es resistia a la pèrdua de places on situar els seus homes front a una secretaria de Gràcia i Justícia que volia aconseguir el mateix i, a més, dur una altra política.

Les reformes carolines de la institució corregimental és ben cert que foren un prototipus de les poques que se'n pot predicar un caràcter il·lustrat; tanmateix no deixaren d'ésser un miratge per a Catalunya, mentre que en els altres territoris hispànics esdevindrien en la seva aplicació un canvi frustrat més.

64.- Tot a AGS.GJ.11.816.

65.- GONZÁLEZ, *El corregidor...* 253.

66.- Vegi's sobre això Aquilino IGLESIA FERREIRÓS; *La creación del Derecho. Una historia del Derecho español. Lecciones* (Barcelona 1988) 2, 497-588.

Còpia de la Reial Cèdula de Carles III i de la seva carta tramesa amb el text de la Reial cèdula. Institut Municipal d'Història

Re. Cedula = Cese en las procesiones del Corpus de los Gigantes 1780. (1)

Hno. Sr.
De Acuerdo del Consejo remitido a V. M. el Excmo. Sr. D. Juan de S. M. por la qual se manda que en ninguna Iglesia de estos Reynos, sea Cathedral, Parroq. o Regular, haya en adelante Danzas, ni Gigantones, ni que cesse del todo esta practica en las Procesiones y demas funciones de las Iglesias, como poco conveniente a la gravedad y decoro que en ellas se requiere, a fin de que V. M. se halle cubierto de su contenido para su cumplimiento en la parte que le toca y del resto, me dexa avisado para ponerlo en la superior noticia del Consejo.

Dios etc... Madrid 18 agosto 1780. = Dr. Pedro Excmo. de Arrieta = Hno. Sr. Obispo de Navarra.

Real Cedula de Y. M. y Pres. del Consejo, por la qual se manda que en ninguna Iglesia de estos Reynos sea Cathedral, Parroq. o Regular, haya en adelante Danzas, ni Gigantones sino que cesse del todo esta practica en las Procesiones y demas funciones de las Iglesias, como poco conveniente a la gravedad y decoro que en ellas se requiere.
Año = 1780. Almes = 1780.
en Madrid
En la Imprenta de Pedro Marin.

Nos Carlos, etc.

(1) Arch. Episcopal - Comun. de 1778 a '81 fol. 323 etc.

personas eclesiásticas de estos mis Reynos, a quienes to contenido de esta
 mi Cedula tocare, la hagan observar, guardar y cumplir, dando a' este fin
 los ordenes y providencias correspondientes, que assi es mi voluntad, y que
 el traslado ~~de~~ impreso de esta mi Cedula, firmado por Dn. Ant^o Martínez
 Salazar, mi Secretario, Contador de Rentas y Interventor de Camara, mas antiguo
 y de Gobierno del mi Consejo, se le de la misma fee y credito que a' su original.
 Dada en San Ildefonso a' 21 de Julio de 1780. - Yo el Rey. - D. Juan Práxedes
 de Castañeda Secretario del Rey nro. Sr. lo hizo escribir por su mandado =
 D. Manuel Ventura Figueroa. - D. Manuel Estefanez. - D. Marcos de Aguas -
 D. Blas de Ebinajabal. - D. Tomas de Gargollo = Registrado. = D. Nicolás
 Verdugo. - D. de Caudiller Mayor. - D. Nicolás Verdugo =
 Copias de su original de que certifique. - D. Pedro Inlano de Arrieta =
 Por el Secretario Salazar.

Conqueredo como Impreso, deuelto o la certifica en 4
 septie. de 1780.
 Dr. Gavinto Jues Pro. Not...